

–Dvůr Králové nad Labem–

Částečná revitalizace okolí vodojemu

STARÝ PRAMEN

Roman Sirovátka 2020

Obr. 1. Lokalizace vodojemu (zdroj: ZÚ Geoprohlížeč).

Zapomenutá sláva Starého pramene . . .

*Dvě převzácných pokladů Tobě uštědřeno, Dvore památný!
 Jeden v starobylé kryl se věži, nyní slavných předků slávu píše.
 V šumu lesním poklad druhý přebohatý, nad vše posvátný,
 v střed Tvůj k synům kéž vždy vděčným klidně spěje.
 Rukou ochrannou Nejvyššího bohatství střež blahé sídlo!
 Všemocný Pán žehnej, by Dvora nezaniklo zdravé zřídlo!*

To bylo psáno na pamětní desce z r. 1908 (viz Janoušek 2009, 48), která byla zřejmě při okolo r. 2000 vandalsky stržena a rozbita. Byla převezena do provozovny MěVak, opravena a je tam zřejmě stále deponována (Janoušek 2009, 49). V r. 2016 byl vodojem velmi nevhodně rekonstruován. Původní zaoblená korunová římsa objektu byla zalita betonem a otvor po pamětní desce neodborně zazděn nahodilými kameny. Boční stěny navíc ozdobily nevhodné černé vroubkované hadice. Původní schodišťový přístup k vodojemu byl zdevastován také zásahy při „údržbě“ lesa a naposledy při rekonstrukci opevnění potoka v letech 2017-2019. Stav vodojemu je po dlouhou dobu tristní, zarůstá náletovými dřevinami a při neopatrnosti

zde může dojít k úrazu – uklouznutí na zbytcích schodiště v havarijním stavu. To vše se stalo kdysi uctívanému místu, kam se lidé z města vypravovali na výlety a „báli se“ jeho zániku.

Co se týče historického hlediska, byl vybudován pod správou měšťana Jana Koppa již v letech 1816-1819, čímž předchází např. výstavbě železnice i regulace Katzbachu tekoucího přímo u něj. Původně od něj vedlo dřevěné potrubí z provrtaných kmenů. V roce 1857 byla na náměstí odhalena kašna se sochou Záboje, přičemž kašna byla napájena vodou tekoucí právě ze Starého pramene. Kašna nahradila starší vyrobenou v Praze (Janoušek 2009, 49). Dřevěné potrubí bylo měněno za kovové v letech 1880-1908. Dlouhou dobu od postavení vodovodu nebyla voda z Pramene poskytnuta obyvatelům Podhartě. To se změnilo až po 47 v roce 1875, kdy byla zřízena kašna na neznámém místě v trase vodovodu ve Vrchlického ulici (Janoušek 2009, 50).

Objekt se nachází na pravém břehu Hartského potoka na pozemku č. 3519/3 (vlastník Město Dvůr Králové n. L.), poblíž nádrže se splavem „Sedmimetrovkou“. Vedle něj vede modře značená lesní cesta. Samotný přístup k vodojemu je umožněn v podobě neudržované a za mokra navíc poměrně nebezpečné pěšiny s torzem schodiště. Historické fotografie dokazují, že bytelné kamenné schody se původně nacházely v celé délce přístupu. Dnes je vodojem nejvíce opomíjenou a zanedbanou památkou v městském lese, ač stále funkční a jejíž využití z hlediska poskytování pitné vody do distribuční vodovodní sítě není veřejně nikde uvedeno.

Obr. 2. Čelní pohled na Starý pramen (zdroj: fotohistorie.cz).

Návrh úprav prostranství v okolí objektu

Navrhují zorganizování dobrovolných prací, které se budou nést v relaxačně-pracovním duchu. Jejich cílem bude vyčištění od vysoké trávy a náletů, případně také úprava zeleně. Stěžejní bude nezbytná úprava pěšiny a případná částečná oprava schodiště. Pro tento úkol by však bylo nutné vybrat vhodné kameny a ty pak usadit na místo tak, aby se výsledek co nejvíce podobal stavu na historických fotografiích.

Postup terénních prací

- 1) posekání trávy v širším okolí objektu
- 2) pokácení náletů v blízkosti vodojemu
- 3) odklizení posekané trávy, náletů a úklid spadaných větví
- 4) odtěžení sedimentu v prostoru schodiště
- 5) úprava okolí schodiště
- 6) úprava sedimentu v dolní části hlavního schodiště
- 7) podle možností případná úprava schodiště

Obr. 3. Pohled na Starý pramen (zdroj: *fotohistorie.cz*).

Obr. 4. Nejvíce destruovaná část okolí vodojemu (Foto R. Sirovátka 28. 6. 2020).

Seznam zdrojů

Janoušek, Pavel: Dvůr Králové nad Labem. Praha: Paseka, 2006. 38 s., [96] s. obr. příl.: il. (Zmizelé Čechy). ISBN 80-7185-426-3.

Janoušek, Pavel: Podhart' dětem i dospělým. Dvůr Králové nad Labem: ELLI print, spol. s. r. o., 2009. 77 s.

Obr. 1.: ZÚ Geoprohlížeč:

URL: <<https://ags.cuzk.cz/geoprohlizec/>> [cit. 8. 8. 2020].

Obr. 2.: *fotohistorie.cz*:

URL: <fotohistorie.cz/Kralovehradecky/Trutnov/Dvur_Kralove_nad_Labem/Dvur_Kralove_-_Podhart> [cit. 2. 7. 2020].

Obr. 3: *fotohistorie.cz*:

URL: <fotohistorie.cz/Kralovehradecky/Trutnov/Dvur_Kralove_nad_Labem/Dvur_Kralove_-_Podhart> [cit. 2. 7. 2020].

Příloha – současný stav

Obr. 5. Přístupová část k vodojemu od modře značené lesní cesty, v popředí zanesené dláždění vrchní části schodiště (Foto R. Sirovátka 9. 8. 2020).

Obr. 6. Vrchní část vodojemu v pohledu od schodiště, korunová římsa byla nevhodně upravena (Foto R. Sirovátka 9. 8. 2020).

Obr. 7. Pohled na vrchní část schodiště a sediment v popředí (Foto R. Sirovátka 9. 8. 2020).

Obr. 8. Silně zarůstající okolí vodojemu (Foto R. Sirovátka 9. 8. 2020).

Obr. 9. Nejvíce destruovaná část dolní části schodiště (Foto R. Sirovátka 9. 8. 2020).

Obr. 10. Pohled na přístupovou část k vodojemu od cesty, kde zcela chybí informační cedule, která by se sem po úpravách prostranství mohla umístit (Foto R. Sirovátka 9. 8. 2020).

Obr. 11. Dolní část destruované části schodiště (Foto R. Sirovátka 9. 8. 2020).

Obr. 12. Pohled na zarůstající prostranství a téměř neznatelnou část schodiště u stěny objektu (Foto R. Sirovátka 9. 8. 2020).